

STICHTING **Dr. D.G. van Schaik**
BEHEER ONDERAARDE KALKSTEENGROEVEN

Beste vrienden

Voor u ligt Steunpilaar nummer 23. Sinds ons vorige nummer zijn er binnen onze stichting een aantal wijzigingen opgetreden. Allereerst is ons op 11 december 2012 Han Bochman ontvallen. Dit was voor ons allen een zeer droevige gebeurtenis. Verderop in dit nummer treft u een In Memoriam voor Han aan.

De heer Guill. van Lijf heeft te kennen gegeven na vele jaren, hij was al bij de stichting betrokken vanaf het begin, te willen stoppen als lid van ons Comité van Aanbeveling. We danken hem uiteraard van harte voor zijn jarenlange inzet voor, zijn ondersteuning van, en wijze raad aan onze stichting. Als bestuur hebben wij in de heer Van Lijf altijd een helder en kundig klankbord gevonden. We vinden het jammer dat hij stopt maar respecteren uiteraard zijn besluit.

Verder is het bestuur aangevuld met de heer Bram Borsboom. Bram vervult op dit moment geen specifieke functie binnen het bestuur maar helpt uit waar dat nodig is. Daarnaast zal hij zich bezig gaan houden met het aanpassen en vernieuwen van onze website. In een volgend nummer zal hij zich zelf aan u voorstellen.

Pim Houben, Ger Wishaupt en Marco Sliker hebben aangegeven om, om uiteenlopende redenen te stoppen als beheerder van hun groeve. Wim Kneepkens heeft tijdelijk het beheer van de Schuilkelder in Eys overgenomen van Ger Wishaupt en Moses Rathbun neemt tijdelijk het beheer over van de Scheulderberg van Marco Sliker. Voor de Fallenbergs werken we nog aan een vervanging van Pim Houben. Ik wil Ger, Marco en Pim op deze plek van harte bedanken voor hun inzet voor de stichting en ik wil Wim en Moses succes wensen bij hun tijdelijk beheerderschap. Tevens zullen wij op zoek gaan naar een definitieve beheerder voor deze groeven. In de SOK-info zullen we binnenkort een oproep plaatsen voor beheerders.

De afgelopen winter, die nat, koud en lang tegelijk was, heeft onze groeven niet onaangeroerd gelaten. Door het karakter van deze winter en door de open poorten waarmee de meeste van onze groeven afgesloten zijn is er veel vorstschade ontstaan bij vrijwel alle groeven. We zullen dan ook serieus moeten gaan kijken naar het zodanig aanpassen van onze poorten zodat zowel de vleermuizen kunnen blijven overwinteren maar dat we ook de groeven kunnen blijven beschermen. Indien we geen actie ondernemen kan het namelijk betekenen dat er bij een groot aantal groeven zodanige schade optreedt dat deze groeven niet meer veilig te betreden zijn, of zelfs gedeeltelijk in zullen storten. Ook vleermuistellingen komen in dat geval in gevaar,

en het zou zelfs kunnen betekenen dat vleermuizen sommige groeven niet meer in of uit kunnen. Bij de Apostelgroeve hebben we op dit moment een schadepost die in de tienduizenden euro's loopt. De Apostelgroeve is op dit moment dan ook gesloten voor ieder bezoek. We zijn bezig met een plan van aanpak en zullen vervolgens op zoek moeten naar financiering, iets dat in deze tijd niet eenvoudig zal zijn. Daarnaast wordt de temperatuur en de tocht in enkele groeven regelmatig gemeten zodat we aan de hand van deze meetgegevens uitspraken kunnen doen over te nemen beheermaatregelen. In een volgend nummer zult u hier meer over horen. Ondanks alles hebben we goede hoop dat we de Apostelgroeve weer voor bezoek toegankelijk kunnen maken.

Er is ook goed nieuws te melden. Voor de Roothergroeve krijgen we op korte termijn een vergunning voor extensief gebruik, waarbij we tevens de zogenaamde Erkend Berglopers Regeling hebben aangevraagd. Dit betekent dat iedereen die de cursus, die gegeven wordt door Roland bekendam van Geocontrol en die gezamenlijk georganiseerd is door de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven, de stichting Regeling Recreatief Berglopen en de Stichting Ir. D.C. van Schaik, gevolgd heeft weer als vanouds de groeve kan bezoeken. Om dit te vieren houden we onze groevedag 2013 daarom ook in de Roothergroeve en wel op zaterdag 28 september. Dus Noteert u alvast in uw agenda: Groevedag 2013 op zaterdag 28 september in de Roothergroeve. Ik hoop u daar in groten getale te mogen ontmoeten.

Ten slotte treft u in deze Steunpilaar de acceptgiro aan voor het voldoen van uw jaarlijkse bijdrage aan onze stichting. U weet dat zonder uw steun ons werk onmogelijk is. Ik dank u daarom alvast buitengewoon, namens ons bestuur en onze medewerkers, voor uw steun aan onze stichting.

Rest mij nog u veel leesplezier toe te wensen met deze 23ste Steunpilaar.

Wilfred Schoenmakers
Voorzitter.

Van de redactie

In dit nummer zal ook worden stilgestaan bij het overlijden van Han Bochman, bergloper, avonturier en groevekenner pur-sang.

Met zijn heengaan is ook een grote hoeveelheid kennis verloren gegaan. Niet alleen de pure technische / wetenschappelijke kennis maar ook de persoonlijke verhalen en anekdotes die kleur geven aan de donkere ondergrondse wereld en die nieuwe troglofielen kunnen enthousiasmeren en inspireren.

Kennis ook die onontbeerlijk is om nieuwkomers in het ondergrondse te doordringen van de grote cultuurhistorische waarde en er zodoende voor kan zorgen dat zij met respect omgaan met dit nieuw gevonden "speelterrein".

Gelukkig zijn er een aantal moedige en creatieve doorzetters die hun kennis delen middels verschillende uitgaven, variërend van artikelen in de SOK info en SOK mededelingen tot volledige boekwerken.

Zonder voorbij te willen gaan aan iedereen die ik in de volgende opsomming niet vermeld, wil ik als voorbeelden noemen "De Sint Pietersberg" van ir. D. C. van Schaik, "Mergel Gebroken" van Luc Walschot, de boeken over de Roosburgramp, het in

2010 uitgekomen boek over Caestert van ,de diverse uitgaven van Jacquo Silvertant, In en om de Geulhemmergroeve van John Knubben en het in 2011 verschenen boek "gemeentegrot / Valkenburg aan de Geul" van John van Schaik.

Met name in het laatst genoemde werk zijn, naast een veelheid aan andere informatie, een groot aantal anekdotes opgetekend betreffende de oude blokbrekers en de pioniers van het gidsenvak.

Ook op audio zijn enkele interessante zaken te vinden zoals de opnames die in 1974 werden gemaakt door Jac Diederik van twee oude blokbrekers over het Valkenburgse van rond 1900. Tijdens het beluisteren van deze mannen, die in hun eigen dialect hun verhalen vertellen ruik je bijna de geur van sigaren en verschaald bier en kun je welhaast het ongeschorene eraan afhoren. Voor iedereen toegankelijk is de kelderruimte van het Natuurhistorisch Museum Maastricht alwaar in een nagebootste werkplek de stem te horen is van een blokbreker die op zijn eigen unieke wijze uitleg geeft over het noeste werk dat zijn dagelijkse werkelijkheid was.

Hulde dus, voor dit soort initiatieven die, met name

in onze tijden, waarin de laatste mensen die het allemaal zelf hebben meegemaakt, ons steeds vaker zullen gaan ontvallen, gelukkig nog steeds ondernomen worden.

De cultuurhistorische waarde van de groeves staat niet alleen op de muren en plafonds van de gangen maar zeker ook in het persoonlijke geheugen van de mannen van weleer.

Uitnodiging Groevedag 2013

Op zaterdag 28 september 2013 houden we onze jaarlijkse Groevedag voor de "Vrienden", vrijwilligers en sponsors, van de stichting Ir. D.C. van Schaik.

De groevedag vindt dit jaar plaats bij de Roothergroeve bij Bemelen. De groeve ligt dicht bij de open groeve 't Rooth.

Volgens traditie zult u opgevangen worden bij de groeve met koffie/thee en vlaai. Daarna zal er een rondleiding volgen door de groeve en is er tijd om ontspannen bij te praten met andere "Vrienden", vrijwilligers, bestuursleden en sponsors.

Dit kunnen we toch niet teloor laten gaan, dus laten we vooral doorgaan met het vastleggen van de informatie uit eerste hand, voordat we straks alleen nog maar kunnen putten uit onze eigen interpretaties, die voor velerlei uitleg vatbaar zijn en naarmate de tijd verstrijkt aan waarheidsgehalte gaan in boeten.

Het programma ziet er als volgt uit:

14.30 – 15.00 uur: Ontvangst bij de ingang van de Roothergroeve

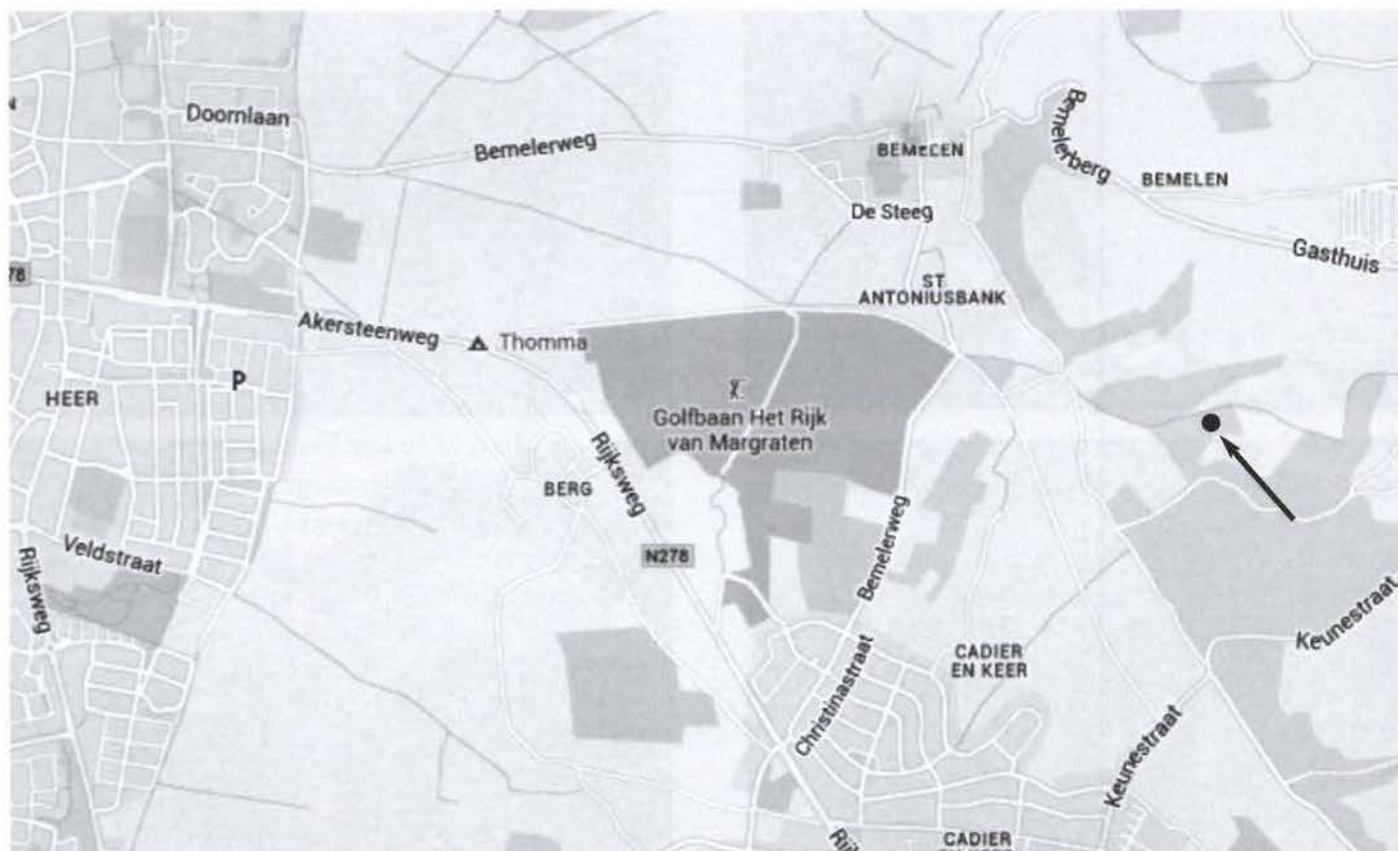
15.00 – 17.00 uur: Rondleiding.

17.00 uur: Einde groevedag 2013.

Parkeren is beperkt mogelijk in de buurt van de groeve zelf aan de hackerbosweg of anders in het dorpje St Antoniusbank.

Fietsen kunt u bij de ingang stallen.

Voor verdere informatie kijkt u even op bijgaand kaartje.

De Groevedag 2012

Hoe een druilerige dag, die in de modder leek weg te zakken, toch nog een tot geslaagde groevedag kon worden hebben we mogen beleven op 6 oktober, toen een klein maar select gezelschap bijeen kwam aan de Susserweg bij de Theunisgroeve Oost.

Deze kleine maar charmante groeve was het middelpunt van de jaarlijkse groevedag van de stichting Ir. D. C. Van Schaik.

De regen had het veldje voor de ingang omgetoverd tot een glibberige modderpoel maar gelukkig kwam de stichting niet geheel onbeslagen ten ijs...

Een tweetal stevige party-tenten werden door de technische commissie in allerijl opgezet en boden zowel de catering, zoals gewoonlijk weer uitstekend verzorgt door Carla en Wil Ramaekers, als ook de bezoekers een beschut onderkomen.

Onder deze bezoekers troffen we, naast natuurlijk verscheidene "vrienden" ook vertegenwoordigers van Natuurmonumenten en van het Natuur Historisch Genootschap.

In de tweede tent was een kleine expositie ingericht met in groeves gevonden materiaal en werd er een doorlopend college gegeven door Ger Beckers, die de bezoekers niet alleen met een groot aantal wetenswaardigheden over vleermuizen, maar zeker ook met zijn enorme, tot in de kleinste details tredende kennis over het onderwerp wist te boeien en te verbazen.

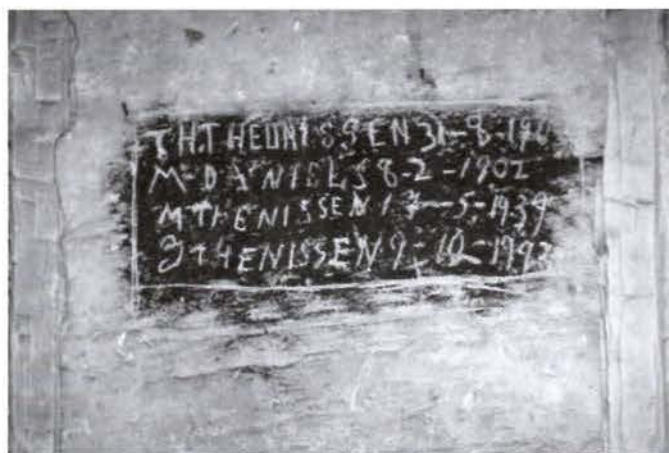
De groeve zelf was vanwege de nieuwe regels slechts voor zeer beperkte groepjes toegankelijk hetgeen echter in dit geval geen groot probleem was omdat het hier een vrij klein stelseltje betreft.

Toch waren er nog genoeg aardige zaken te bewonderen zoals een enkel stuk gereedschap, een thermometer die inderdaad op de verwachte 11° C. stond, een, waarschijnlijk uit de oorlogsjaren stammend, soort geïmproviseerd toilet (met runderkaak) en een opschrift van Theunissen zelf.

Deze Theunissen, een aannemer die tussen 1892 en 1930 stenen won uit deze groeve, heeft onder andere de kerk van Wolder gebouwd waarvoor hij bedankt werd met een wegkruis dat in de nabijheid van de groeve te vinden is, daar waar ooit de ingang gelegen moet hebben van de Theunisgroeve West.

Oorspronkelijk natuurlijk ontstaan door de steenwinning heeft de groeve in latere tijden nog dienst gedaan als schuilplaats in de Tweede Wereldoorlog, als vuilstort en tegenwoordig als vleermuisreservaat. De koffie met vlaai, het charmante gat in de berg en het prettige gezelschap deden de bezoekers aan het eind van de dag toch met een zonnig gemoed door de druilerige regen huiswaarts keren.

Al met al kunnen we terugkijken op een geslaagde dag met dank aan alle vrijwilligers die zich hiervoor hebben ingezet.

In Memoriam Han Bochman

Op 11 december 2012 overleed onze medewerker van het eerste uur en met hart en ziel bergloper Han Bochman. Han was al een tijdje ernstig ziek en wist dat het einde er aan zat te komen, maar toch kwam het afscheid voor velen onverwacht en zeker veel te vroeg. Han was een man die je niet in een paar woorden kunt beschrijven, Han was apart en uniek in meerdere opzichten. Han was Maastrichtenaar, bergloper, verzamelaar, moppentapper, vraagbaak, verhalenverteller en nog zo veel meer, maar vooral was Han een goede vriend.

Han was al voor de oprichting van onze stichting zeer nauw betrokken bij de groeewereld en het beheer van de groeven. Han was tijdelijk beheerder van de Theunisgroeve toen deze bij ons in beheer kwam. Han was ook de eerste beheerder van de Nieuwegroeve. Van deze groeve is hij tot aan zijn dood vele tientallen jaren beheerder geweest. Daarnaast is Han jarenlang lid geweest van onze technische commissie en in de periode voorafgaand aan de oprichting van onze stichting was hij in zijn eentje de technische commissie van de SOK. Hij was dus als het ware de voorloper van onze latere technische commissie. Samen met Joep Orbons heeft Han onze technische commissie opgericht.

Han stond altijd klaar voor de stichting, maar Han had ook een duidelijke eigen mening die hij niet onder stoelen of banken stak. Als Han het ergens niet mee eens was dan liet hij dat duidelijk met zijn markante stemgeluid merken, hij hield van duidelijke taal. Han was ook de man die met zijn vele

mooie verhalen en meestal licht pikante moppen de show kon stellen en meestal het middelpunt was van onze bijeenkomsten.

Han we zullen je missen, maar nog meer zullen we de warme herinneringen aan jou koesteren. Han rust zacht en bedankt voor alles wat je voor onze stichting en voor de groeewereld gedaan hebt.

Namens het bestuur
Wilfred Schoenmakers.

Echte tunnels Door Joep Orbons

Nederland als vlak land heeft geen grote behoefte aan tunnels, dat is speciaal iets voor landen met bergen. Zwitserland en Oostenrijk zitten vol met tunnels. Als we al een tunnel maken in Nederland, is het eigenlijk altijd een zogenaamde Cut-and-Cover tunnel. Voor dit soort gegraven tunnels worden geen ingewikkelde tunnelboormachine ingezet maar er wordt een sleuf gegraven. In die sleuf wordt de tunnel gebouwd en de grond wordt weer op de tunnel terug gestort. Deze methode is relatief goedkoop en veilig maar is nogal ingrijpend aan de oppervlakte want het hele tracé van de tunnel wordt open gegraven. De aanleg van de Metro in Amsterdam in de jaren 70 is een daar voorbeeld van, hele straten zijn

toentertijd gesloopt voor de aanleg van de metro. De A2-tunnel in Maastricht die momenteel wordt aangelegd, is ook een voorbeeld van een Cut-and-Cover tunnel. Iedereen die het laatste jaar door Maastricht gereden is, kan niet om de aanleg van deze tunnel heen.

De laatste paar jaar hebben we in Nederland ook een paar geboorde tunnels gezien. De Noord-Zuid-Metro in Amsterdam wordt geboord, de HSL-tunnel door het Groene hart is geboord. De overlast blijft beperkt tot de plaatsen waar de tunnel boormachine begint en stopt. Op het tunneltraject zelf is er helaas ook nog enige overlast in de vorm van verzakking van een aantal huizen in Amsterdam. Behalve de duidelijk

mindere overlast aan de oppervlakte zijn ook de boortechnieken door slappe grond zoals veen en klei technisch enorm verbeterd en goedkoper geworden in de laatste tientallen jaren. Vandaar dat men nu met dit soort boortechnieken aan de slag gaat.

Maar nu naar onze Limburgse heuvels. Wij hebben wel bergen. Weliswaar niet zo hoog als in de Alpen maar zijn er bij ons dan geen echte tunnels? Met tunnels wordt dan bedoeld een gang die gegraven is niet voor steenwinning maar primair om een transport route te creëren. De mergelgroeven vallen hier niet onder. Toch zijn in ons mergelland best wel echte transporttunnels aanwezig met een aantal aardige verhalen er achter.

De oudste echte tunnels zijn te vinden onder het kasteel van Valkenburg. Deze enige hoogteburcht van Nederland had in de Middeleeuwen al vluchttunnels zodat het kasteel van achter de aanvalslinies bevoorradat kon worden. De historische verhalen dat dit ook daadwerkelijk gebeurd is, zijn talrijk. Een aantal van deze tunnels zijn toeristisch te bezoeken zoals bij de Fluwelengrot en de kasteel ruïne van Valkenburg.

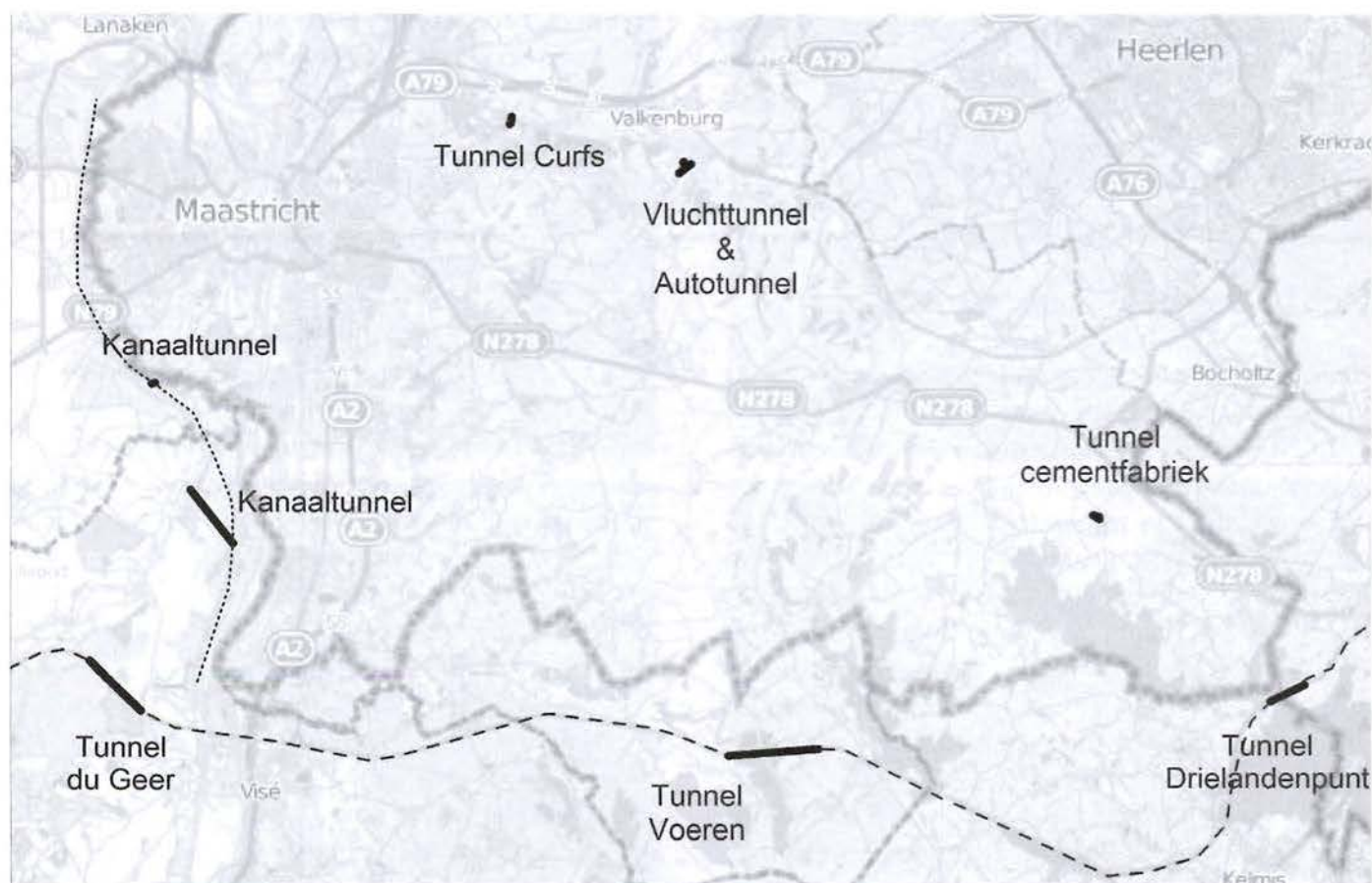
De volgende echte tunnels komen allemaal pas in de 20e eeuw.

Zo loopt een belangrijke spoorverbinding van

Antwerpen naar het Ruhrgebied over Belgisch grondgebied, net onder de Nederlandse grens door. Deze spoorlijn is in de eerste wereldoorlog, dus net geen 100 jaar geleden aangelegd. Deze spoorlijn gaat door drie tunnels. Vanuit Antwerpen gezien eerst door de Tunnel du Geer van het Jekerdal naar het Maasdal. Dan in Voeren nog door de Voeren tunnel. Bij het drielandenpunt gaat de tunnel bijna pal onder het drielandenpunt door van België naar Duitsland.

Dan zijn er de tunneltjes in Vijlen bij de oude cementfabriek. De cementfabriek stond onder in het dal bij Vijlen en de kalk moest vanuit een open groeve, hoger op de helling, komen. Toen die open groeve dieper werd, moest de kalk eerst vanuit de open groeve ophoog getransporteerd worden en dan weer langs de helling naar beneden naar de fabriek. Dit omhoog en omlaag transporteren heeft in het begin van de 20e eeuw al geresulteerd in een tunnel van de open groeve, ondergronds, naar de fabriek. Later is een tweede tunnel gemaakt. Deze tunnels zijn niet meer toegankelijk.

Speciale tunnels zijn de restanten van de kanaaltunnels bij Kanne. Deze tunnels stammen uit de jaren 30 toen het Albert kanaal rondom Maastricht aangelegd werd. Dit kanaal kent twee diepe insneden. Bij Vroenhoven door de Kannerberg en bij Kanne door

de Sint Pietersberg. Het graven van een dergelijke diepe insnede is heel efficiënt uit te voeren door eerst op de plaats van het toekomstige kanaal een tunnel te graven met schachten omhoog. Dan wordt van bovenaf de kanaalinsnede uitgegraven waarbij het uitgegraven materiaal langs de schachten afgestort wordt. Onder de schachten wordt het stortmateriaal opgevangen in treinen en afgevoerd door de tunnel. Dit stortmateriaal is daarna gebruikt om de wand van het kanaal richting Luik op te hogen. Op het moment dat de kanaalinsnijding diep genoeg is, zijn hiermee de tunnels ook weg gegraven. De voltooiing van het kanaal betekent dus ook de verdwijning van de tunnels. Maar omdat treinen ook weer terug moeten en omdat er een tweede kanaalinsnijding bij Vroenhoven gemaakt werd, loopt parallel aan het huidige kanaal een dubbele treintunnel als toevoertunnel voor lege treinen die daarna gevuld werden in een van beide kanaalinsnijding. Deze parallel-tunnel van 1.6 kilometer lengte is nu geheel verlaten en is een van de weinig nog zichtbare restanten van een zeer actieve periode tijdens de aanleg van het kanaal.

Een andere tunnel die tot voor kort nog in gebruik was, is de tunnel naar Groeve Curfs bij Geulhem. Deze tunnel van 190 meter lengte, is gemaakt om de achterliggende open groeve met vrachtauto's te kunnen benaderen.

Een bijzonder verhaal is de autotunnel van Valkenburg. Dit is de enige tunnel in deze lijst die nooit is afgebouwd. De oorsprong van deze tunnel ligt in het begin van de 20e eeuw toen er een probleem met de doorstroming van het verkeer in Valkenburg was. Het toegenomen autoverkeer tussen Maastricht en Heerlen ging allemaal via de smalle straten van Valkenburg, een ware flessenhals. Er is toen een studie gemaakt over hoe het beste een rondweg gemaakt zou kunnen worden. De weg van Bergen-Terblijt zou dan boven aan de Cauberg afbuigen richting de Daelhemmergrub. In de Daelhemmergrub zou een tunnel gemaakt worden naar De Neerhem. Van hieruit wordt de weg dan richting Klimmen en Heerlen doorgetrokken. Zo wordt het verkeer langs het centrum van Valkenburg geleid. Die tunnel staat in de ontwerpdocumenten van het begin van de 20e eeuw al omschreven als "Leuk een tunnel te maken, dan heeft Nederland ook een autotunnel." In de jaren 50 is begonnen met een proeftunnel aan zowel de kant van de Neerhem als aan de Daelhemmergrub. Deze proeftunnel kwam al direct in een heel instabiel instortingsgebied uit en de werkzaamheden werden afgebroken. Er is nog geprobeerd om met mijnbouwstutten door te gaan maar dit bleek niet haalbaar. Er is nog overwogen om een diepe insnede te maken in plaats van een tunnel maar de aanleg in de jaren 70 van de autosnelweg van Maastricht naar Heerlen, ten

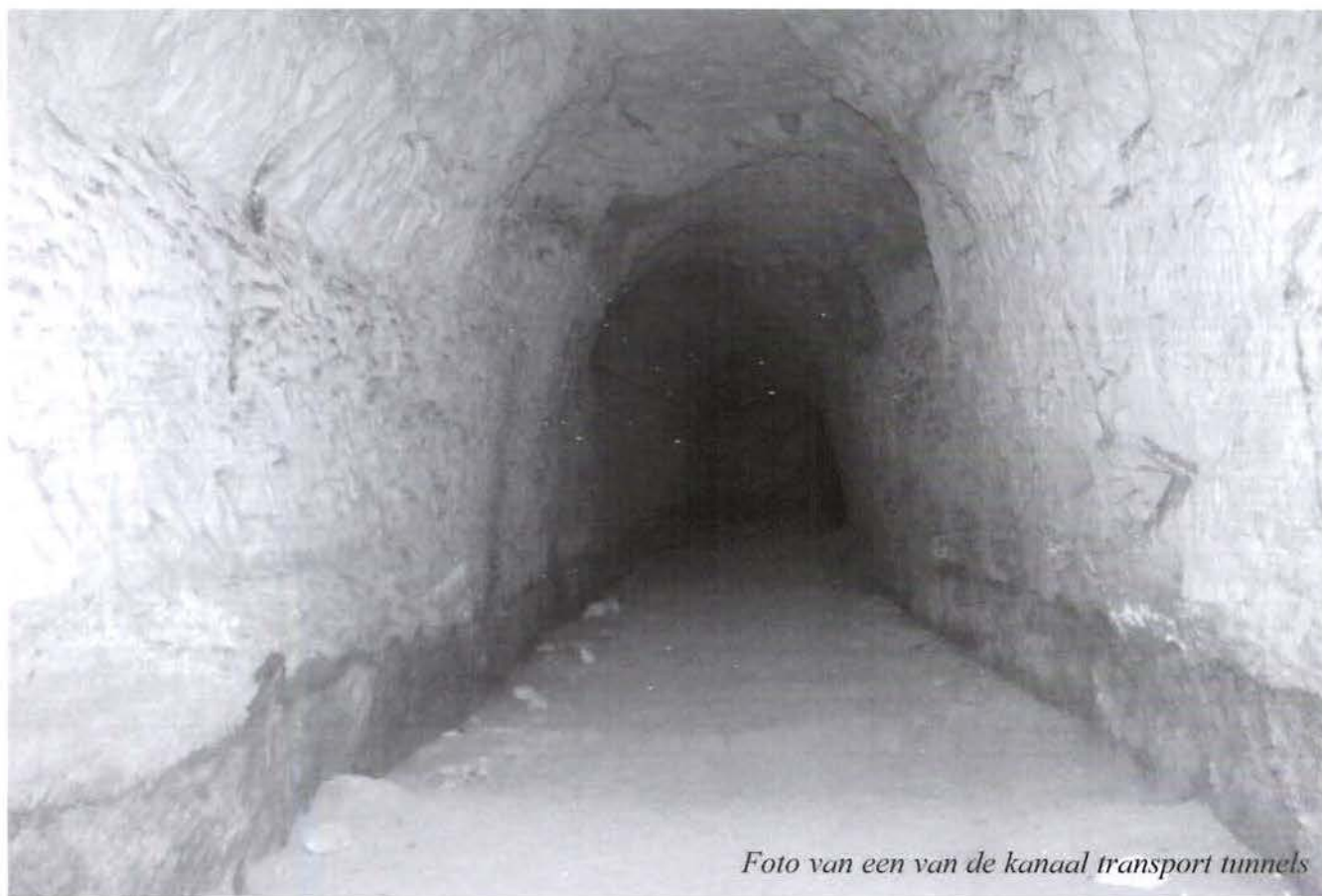

Foto van een van de kanaal transport tunnels

noorden van Valkenburg, heeft de noodzaak voor deze tunnel weggenomen. De tunnel is dus nooit voltooid.

Zo heeft Nederland als plat land toch in het kleine stukje heuvels dat we hebben enkele echte gegraven

tunnels in vast gesteente.

Literatuur: Breuls, T., 2010, De tunnel aan of onder het Albertkanaal in Kanne, SOK-Mededelingen 53.

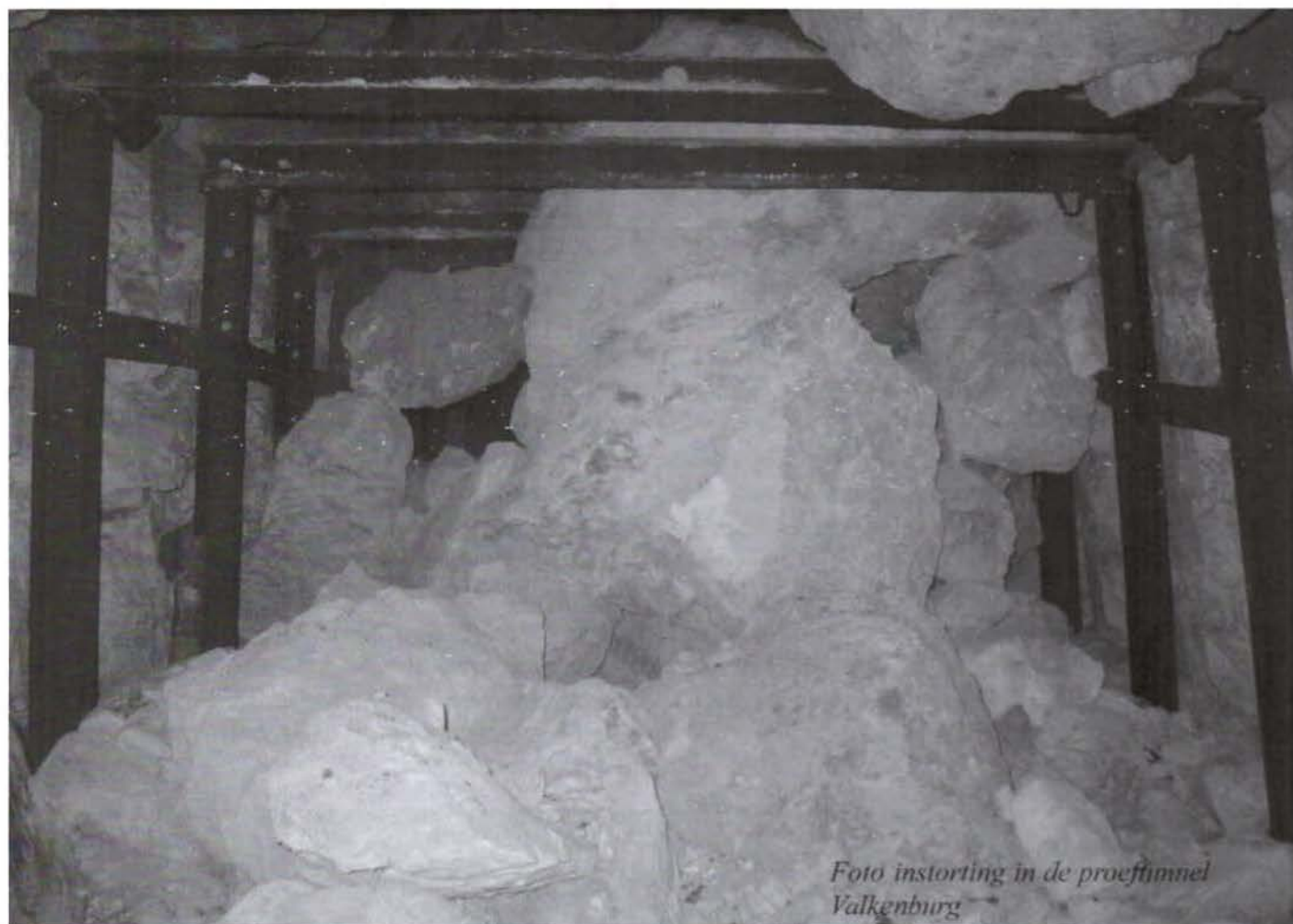

Foto instorting in de proeftunnel Valkenburg

Telgegevens van de SOK/Van Schaïkgroeven 2012 - 2013

nr.	groeve	watervl.	baardvl.	meervl.	franjestrt.	vale vloer	Ingekorven	dwergvl.	Bech	grootoor	indet.	totaal	2011-12	Tellingeleiders
43	Roothergroeve	59	78	14	23	0	23	0	0	2	3	202	192	C. Hageman
97	Fallenberg											*	*	G. Beckers
162	Theunissen 2	7	7	3	6	0	1	0	0	1	1	26	28	W. Vergoossen
96	Apostelgroeve	28	38	1	39	0	25	0	0	2	1	134	127	J. Cobben
105	Scharnerberg											*	*	B. Grol
45	Heerderberg											*	*	B. Grol
44	Nieuwe groeve	27	3	1	19	0	19	0	0	1	0	70	80	B. Grol
	Wijkelder 1											*	3	J. Cobben
	Wijkelder 2											*	5	J. Cobben
100	De Keel	49	221	33	86	6	11	0	0	6	17	429	436	G. Palmans
59	Scheuldergroeve											*	*	H. Weinreich
119	Heiberggroeve											*	*	H. Weinreich
120	Gewandgroeve 1											*	*	L. Verheggen
121	Gewandgroeve 2											*	*	L. Verheggen
	Groeve Eys											*	*	H. Weinreich
		170	347	52	173	6	79	0	0	12	22	861	871	

Percentages 19.7 40.3 6.0 20.1 0.7 9.2 0 0 1.4 2.6 100%

* uit veiligheidsoogpunt afgesloten

ONDERZOEK Hans Weinreich registreert gedrag van dieren in mergelgrotten van Zuid-Limburg

Hans Weinreich (rechts) en beheeder Stefan Jerzykowski bij het vleermuizenpoortje in de grot: 'Verrassende resultaten'.

foto Johannes Timmermans

Vleermuizen vliegen in en uit

In de winter slapen vleermuizen in de grotten, weet iedereen, en in de zomer zijn ze lekker buiten. Klopt niet, zegt onderzoeker Hans Weinreich: hij heeft vastgesteld dat vleermuizen in- en uitvliegen, ook in de zomer.

door René Willems

De ingang van de Nieuwe Groeve bij huize Sint-Joseph in Cadier en Keer is dichtgemaakt met voliëregaas. „Dat belemmert de luchttoevoer niet”, legt Hans Weinreich uit, „maar is zo fijnmazig dat het vleermuizen tegenhoudt”. Het betekent dat alle vleermuizen

die de grot in of uit willen door het gat boven de poort moeten. Daar zitten dubbele infraroodsensoren die elke beweging registreren. „Op die manier weet ik precies wanneer vleermuizen naar binnen of naar buiten vliegen”, zegt Weinreich. Na twee jaar meten en registreren, kan hij de eerste conclusies trekken. Verrassing één: ook in de zomer is er veel beweging in de grot,

met name in de laatste weken voor de herfst. „We hebben altijd gedacht dat de vleermuizen dan lekker buiten blijven”, zegt Weinreich, „maar dat is dus niet zo”. Wat de vleermuizen in de grot komen doen, is niet duidelijk. Weinreich vermoedt dat ze de grot binnen gaan om te paren en dat ze ook alvast een geschikt plekje uitzoeken voor hun winterslaap. Natuurbeschermers roepen in koor dat vleermuizen tijdens de winterslaap absoluut niet gestoord mogen worden. Mensen die 's winters in de grotten moeten zijn - zoals blokbrekers en berglopers, maar bijvoorbeeld ook de organisatoren van de kerstmarkten in Valkenburg - be-

strijden dat. Volgens hen slapen de vleermuizen gewoon door. Joost mag weten wie gelijk heeft. „Het probleem is dat daar tot nu toe nooit serieus onderzoek naar is gedaan”, zeg Weinreich. Hij heeft die handschoenen daarom zelf maar opgepakt en zich vol overgave op dat lastige onderwerp gestort. Over een jaar verwacht Weinreich de eerste resultaten. „Wie ik daar blij mee maak, natuurbeschermers of mensen die hun boterham verdienen in de grot, weet ik niet”, zegt hij. „Maar dat maakt mij als wetenschapper niks uit; waar het om gaat is dat die discussie straks kan worden gevoerd op basis van feiten.”

Chiroptera handvleugeligen Afhandeling meldingen deel III

In voorgaande steunpilaar nummer 21 en 22 is reeds deel een en deel twee over chiroptera handvleugeligen beschreven. Deel een gaf een overzicht van verschillende activiteiten, uitgevoerd gedurende meerdere seizoenen. Deel twee over de uitvoering van telling van overwinterende vleermuizen in de onderaardse kalksteengroeven. In deel drie gaat het over meldingen van vleermuizen die gedurende het jaar binnenkomen bij diverse instanties van bezorgde burgers die vleermuizen aantreffen. Ook vinden deze melders op de website van de Vlen

*Oplossing
met kom
Bron: ©
Kosmos
Klaus
Richarz
Fledermäus*

(Vleermuiswerkgroep Nederland) een verwijzing naar vleermuisdeskundigen die in de regio actief zijn. Op deze laatst genoemde wijze krijg ik steeds meer meldingen vanuit het netnummer 043 binnen. Zoals deze melding in het voorjaar van 2012 in Berg & Terblijt : een bezorgde moeder vertelde dat zij en haar dochter twee kleine diertjes gevonden hadden voor de gevel van hun woning en deze vervolgens in een schoenendoos hadden gedaan en veilig in de schuur neergezet met een hoeveelheid aan meelwormen als voedsel. Diezelfde middag heb ik een bezoekje gebracht en bij de gevel van de woning vastgesteld dat de vleermuizen een in en uitvlieg mogelijkheid hadden onder de rand van het dak ; vermoedelijk een verblijfplaats voor een groep of kolonie. Trots toonden de dames mij hun vangst en uit hun betoog bleek de goede bedoelingen om zorg te dragen voor deze twee dwergvleermuizen. Wij konden gelijk vaststellen dat het hier om twee jonge diertjes ging van nog geen zes weken oud. Eén bleek bij nadere beschouwing wel jonger en kleiner. Beide bleken gezond en actief te zijn. Voorzichtig heb ik de verzorgsters uitgelegd dat deze gezonde dieren wel-

licht naar hun moeder terug willen. Ook gaf ik hun een compliment dat zij de diertjes in ieder geval gered hadden van de overal rondlopende katten die op zoek zijn naar speelgoed en daar een vleermuisje graag voor willen gebruiken. Ik plaatste vervolgens op een richel in de voortuin een gladde ronde kom voorzien van een hoge rand en daarin, onderste boven geplaatst, een aarden bloempot. Op deze bloempot een ruige doek gelegd en de diertjes onderste boven aan deze doek gehangen. Een kat kan er niet bijkomen en mochten ze naar beneden kuke-len dan zouden ze worden opgevangen in de diepe kom. Het was een mooie dag zonder neerslag en wat ik hoopte dat ging gebeuren, gebeurde ook. De bewoonster heeft tegen het vallen van de avond

© Peter Voorn

gezien dat er plotseling een groter vleermuisje op een van de twee kostgangers dook. binnen een mum van tijd waren de volwassen vleermuis en een jong weggevlogen vermoedelijk is de zoekende moeder-vleermuis door het roepen van het jong gelokt en heeft de kleine vleermuis zich vastgegrepen aan haar buik en is in veiligheid gebracht. Het tweede exemplaar heeft zich hersteld en is op eigen kracht kunnen wegvliegen. Ik was blij met deze afloop omdat Moeder Natuur zelf ook geholpen had om dit op te lossen.

Ger Beckers

Vrienden van de Van Schaikstichting

De onderstaande lijst bevat de namen van de Vrienden van de stichting Ir. D.C. van Schaik die aangegeven hebben geen bezwaar te hebben openbaar genoemd te worden als donateur van de stichting. Vanaf € 25 per jaar kunt u ook donateur van de stichting worden. U krijgt jaarlijks een uitnodiging voor de Groevedag waar u het werk van de stichting kunt aanschouwen.

Daarnaast wordt u twee maal per jaar door middel van de nieuwsbrief "Steunpilaar" op de hoogte gehouden van het wel en wee van de stichting. Een briefje naar ons secretariaat op Postbus 2235, 6201 HA Maastricht volstaat. U kunt ook rechtstreeks op ons rekeningnummer storten: SNS-Bank Maastricht 92.98.12.034 of KBC Bank (B) 745-0030689-09. Wij danken iedereen die met zijn of haar financiële bijdrage de Stichting ir. D.C. van Schaik steunt in haar activiteiten.

Dhr. K. Amendt, HEERLEN.
ArcheoPro, dhr J. Orbons, MAASTRICHT
Dhr. A.A.H. Barten, GELLIK. België
Stichting Jezuïetenberg, Dhr. dr. ir. E.P.M. Rousseau, MAASTRICHT
Dhr. H.J.M. Beaumont, MAASTRICHT.
Dhr. R.P. Beaumont, MAASTRICHT.
Dhr. J.J. Beckers, EIJDEN.
Dhr. P.G.H. Beckers, MAASTRICHT.
Dhr. drs. G.J. Beijer, MAASTRICHT
Dhr. J.W. Bootz, MAASTRICHT
Dhr. J.L.P. Bovy, MAASTRICHT.
Dhr. P.J. Brand, ECKELRADE.
Mvr. TH.G.M. Colen-Beijer, MOERGESTEL.
Bouwbedrijf Coppes BV., Dhr. H.N. Degens, VALKENBURG AAN DE GEUL.
Rederij Stiphout MAASTRICHT.
Cafe d'n auwen toew, directie, CADIER EN KEER
DeJo Auto's, directie, CADIER EN KEER.
Dhr. H.J. Dinjens, EIJDEN
Caves Cadier, Dhr. R. Dreessen, CADIER EN KEER.
Dhr. A.A.T.M. Eliens, LEENDE.
Mvr. M.E.TH. Estourgie-Beijer, LANAKEN. België
Dhr. P.H.J. Franssen, GULPEN.
Dhr. H.H.N. Geurts, VALKENBURG AAN DE GEUL.
Mvr. J. de Goede, MAASTRICHT.
Dhr. X.A.L. Goossens, HULSBERG.
Dhr. J.H. Gorissen, MAASTRICHT.
Dhr. mr. E. de Grood, 'S GRAVENVOEREN. België
Dhr. P. Groot, BREDA
Dhr. A.H.G.L. Hamleers, MAASTRICHT.
Dhr. M. Hoogerwerf, LANDGRAAF.
Dhr. ing. P.H.H. Houben, MAASTRICHT.
Dhr. H.S. Hovens, MAASTRICHT.
Pandrim Heerlen B.V., Dhr. Mr. P.CH.M. Huijsmans, CLERMONT. België
Dhr. J. Janssen, MAASTRICHT
Dhr. S.S. Jerzykowski, BERG EN TERBLIJT.
Dhr. H.G.A. Koene, MAASTRICHT.
Dhr. P.M.B.L. Koene, MAASTRICHT.
Dhr. E.H.J.R. Lamkin, MAASTRICHT
Mvr. L.M.J. Lamkin- Colson, MAASTRICHT.
Dhr. G.H.V. van Lijf, MAASTRICHT.
Dhr. J.M.G. Maes, MAASTRICHT.

ENCI Maastricht BV., Dhr. P. Mergelsberg, MAASTRICHT.
Dhr. S.E. Minis, MAASTRICHT.
Dhr. P.A.D. Musters, CADIER EN KEER.
Dhr. PP Muyres, MAASTRICHT.
Gilde van de Berregmennekes, Dhr. W.E.M.G. Nelissen, MAASTRICHT.
Dhr. J. Notermans MAASTRICHT.
Chateau Sint Gerlach Hotel, Dhr. C. Oostwegel, VALKENBURG AAN DE GEUL.
Apotheek Ten Horn, Dhr. J.L. Oostwegel, MAASTRICHT.
Dhr. H. Oppenhuis de Jong, HAARLEM.
Dhr. P.M. Orbons, GRONSVELD.
Dhr. J. Peumans, RIEMST. België
Dhr. G.F.F.M. Pieters, MILSBEEK.
Dhr. J. Popma, DELFT.
Dhr. C.A.T. Pulles, MAASTRICHT.
Mvr. JM Ramakers-Lahou, CADIER EN KEER.
Dhr. P. Reintjens, EINIGHAUSEN.
Dhr. P Reintjens-Schreinemacher, CADIER EN KEER.
ASP Adventure B.V., Dhr. R. Remeiers, V ALKENBURG A/D GEUL.
Dhr. P. Rodenburg, MAASTRICHT.
RO Groep, Dhr. ir. F.A.A.M. Roosen, MAASTRICHT.
Dhr. dr. ir. E.P.M. Rousseau, MAASTRICHT.
Dhr. M. Rohs, MAASTRICHT
ESP Erik Sauter Partenaire b.v., Dhr. E.J.P.M. Sauter, NEERHAREN. België
Dhr. L. Schoenmakers, MAASTRICHT.
Mvr D.H.H.E. Schoenmakers, VALKENBURG AAN DE GEUL
Dhr. drs. J. Silvertant, MAASTRICHT
Dhr. B.G.J.J. Snelder, MAASTRICHT.
Metaal Atelier G. Spronck, Dhr. G Spronck, CADIER EN KEER.
Dhr. L.S.J.M. Spronck, MAASTRICHT.
Buitengoed Slavante, Dhr. C.B.C.A. van Stiphout, MAASTRICHT.
Dhr. A.P.R. van der Stroom, MAASTRICHT.
Dhr. drs. H.W. de Swart, LEIDEN.
Dhr. I. Thys, RIEMST. België
Dhr. dr. A.M. Voute, SOEST.
VVV Maastricht, dhr. M. Knols. MAASTRICHT
Dhr. drs. A.P. Witlox, MAASTRICHT

Medewerkers betrokken bij de stichting.

Bestuur:

- Wilfred Schoenmakers, voorzitter
- Jim Janssen, vice-voorzitter
- Moses Rathbun, secretaris
- Bram Borsboom, penningmeester

Comité van aanbeveling:

- G. Beijer, voorzitter.
- O. Wolfs.
- J. de Jong.
- J. Peumans.

Groevenbeheerders:

- Apostelgroeve, Ton Breuls.
- Fallenberggroeve,
- Gewandgroeve en Heiberggroeve, Hub Geurts.
- Heerderberggroeve, Jan Laumen.
- Keldertjes Slavante, Wil Ramaekers.
- De Keel, Luck Walschot.
- Nieuwe Groeve achter Huize St. Joseph, Stefan Jerzykowski.
- Roothergroeve, John Hageman.
- Scharnderberg, Moses Rathbun.
- Schuilkelder Eys, Wim Kneepkens.
- Theunisgroeve, Paul Magielsen.

Groevewachter:

- Wim Kneepkens.

Medewerkers:

- Wil en Carla Ramaekers.

Technische commissie:

- Olav Hensing, coördinator.
- Norbert Hensing.
- Cham Peters.
- Jo Pantekoek.
- Philippe Meijers.
- John Vincken.

Redactie Steunpilaar:

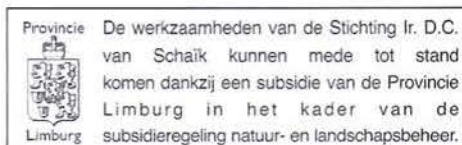
- Paul Jonas

Adviseurs:

- Ed de Grood, juridische zaken.
- Roland Bekendam, mijnbouwtechnische zaken.

Referentieraad:

- K. Huntjens.
- D. de Graaf.
- R. Brandt.
- S. Van der Leeuw.
- A. Voûte.

Colofon

Redactie: Paul Jonas
Lay-out: Rob Heckers
Druk: Stegra print, Maastricht
Redactieadres: Stichting ir. D.C. van Schaik
Postbus 2235
6201 HA Maastricht
e-mail: info@vanschaikstichting.nl
Web-site: www.vanschaikstichting.nl
Bankrekening: SNS Bank Maastricht 92.98.12.034
KBC Bank Vroenhoven: 745-0030689-09
Kamer van Koophandel voor Zuid Limburg: 14056739

De Steunpilaar van de Van Schaikstichting verschijnt twee maal per jaar, in het voorjaar en het najaar. Oude exemplaren van de Steunpilaar kunnen bij de stichting nabesteld worden, zolang de voorraad strekt. Zie de web-site voor details. De Van Schaikstichting is een onderdeel van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg en werkt nauw samen met de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven.